

CALITATEA VIEȚII ȘI FORMAREA VALORILOR CE DAU SENS VIEȚII ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

QUALITY OF LIFE AND FORMATION OF CONTEMPORARY LIFE MEANINGFUL VALUES

[https://doi.org/10.52327/1813-8489.2021.2\(110\).01](https://doi.org/10.52327/1813-8489.2021.2(110).01)

CZU: 316.42:330.59

Angela ZELENSCHI,
PhD in Philosophy, Associate Professor,
Academy of Public Administration

SUMMARY

The article is devoted to the representations of the quality of life in various fields of socio-humanistic sciences, influenced by the dynamics and evolution of such disciplines. The article tackles the quality of life as a mechanism of social development, whereas the formation of values in the organizational environment is analyzed throughout its contribution to the development of human potential and the achievement of the organizational mission, both requiring standards of quality. The philosophical analysis of the essence and content of the quality of life category offered the possibility to reveal its ontological, axiological and ethical aspects.

Keywords: *quality, quality management, quality of life, standard of life, life satisfaction, happiness, subjective well-being, development of human potential, formation of life-meaning values, values of good governance.*

REZUMAT

Articolul este dedicat reprezentărilor calității vieții în diferite domenii ale științelor socio-umane, influențate de dinamica și evoluția unor astfel de discipline. Articolul abordează calitatea vieții ca mecanism de dezvoltare socială, în timp ce formarea valorilor în mediul organizațional este analizată de-a lungul contribuției sale la dezvoltarea potențialului uman și la realizarea misiunii organizaționale, ambele cerând standarde de calitate. Analiza filosofică a esenței și conținutului categoriei calității vieții a oferit posibilitatea de a dezvălui aspectele sale ontologice, existențiale, axiologice și etice.

Cuvinte-cheie: *calitate, managementul calității, calitatea vieții, standardul de viață, satisfacția de viață, fericire, bunăstarea subiectivă, dezvoltarea potențialului uman, formarea valorilor cu sens de viață, valorile bune guvernării.*

1. Introducere. În pofida unei perioade scurte de timp, începutul secolului al XXI-lea este caracterizat de schimbări sociale profunde, evenimente și transformări de anvergură. În prezent, focarele unei epidemii se transformă într-o situație pandemică,

1. Introduction. Despite a short period of time, the beginning of the 21st century is characterized by huge social changes, large-scale events and transformations. Presently, outbreaks of an epidemic, local conflicts, terrorist attacks, an environmen-

un conflict local, atac terorist sau dezastru ecologic se află în centrul intereselor vitale ale milioaneilor de oameni. Devine evident faptul că, indiferent de locul de trai al unei persoane și de ocupația pe care o are, soarta sa este indisolubil legată de soarta altor oameni.

Fără îndoială, acesta este procesul obiectiv de globalizare, care, de rând cu progresele înregistrate, a provocat și consecințe sociale negative. În opinia noastră, cele mai importante probleme sociale globale actuale sunt: insecuritatea socială și economică, indiferența și intoleranța crescândă față de violență, nedreptatea socială, abuzul de putere, încrederea redusă a cetățenilor în autoritățile publice și criza valorilor umane.

Contextul socio-cultural actual necesită o analiză a posibilităților și metodelor de creare a unei noi paradigme morale, centrată pe principiile umaniste, conținutul căreia rezultă din asupția că cultura societății trebuie să fie orientată spre gestionarea comportamentului uman cu scopul de a dezvolta o personalitate deschisă și cooperantă, capabilă de autocritică și orientată spre acțiune. Considerăm de o importanță majoră formarea integrității și creativității individuale, dezvoltarea capacității de a percepe și accepta nu doar valorile materiale, ci cu precădere valorile moral-spirituale.

2. Aspecte teoretice și metodologice privind calitatea și managementul calității. Interpretările privind calitatea sunt numeroase și adesea specialiștii din diverse domenii de activitate au o idee vagă cu privire la esența și structura categoriei de calitate. Din punct de vedere filosofic, conceptul de „calitate” exprimă ceva inseparabil de obiectul dat, ceva ce îl distinge de celelalte, similare sau cu aceeași destinație. Hegel a definit calitatea ca semnificând modul determinant de a fi a ceva, „a fi înseamnă a poseda anumite calități concrete” (Magee 2010, 192). Cu alte cuvinte, calitatea este un sistem al celor mai

tal or man-made disaster reflect the center of the vital interests of millions of people. It becomes obvious that no matter where a person lives, no matter what he does, his fate is inextricably linked with the fate of other people.

Undoubtedly, this is an objective process of globalization, which, in turn, has caused both positive and negative social consequences. In our opinion, one of the most important global social problems at the present stage is social and economic insecurity, growing indifference and intolerance to violence, social injustice, arbitrariness, declining trust in government and the development of a crisis of traditional universal values.

The current socio-cultural situation requires an analysis of the ways and means of creating a new vital, practical and humanistic moral paradigm, including contents based on the principle that the culture of modern society should be focused on the development and creation of a person who is simultaneously open to the world and at the same time capable of looking at himself critically. And, most importantly, a person who is able to perceive and accept priorities not so much material, but also, predominantly, moral and spiritual values.

2. Theoretical and methodological aspects regarding quality and quality management. Interpretations of quality are numerous and specialists in various fields of activity often do not have well-defined ideas about the essence and structure of the quality category. In the philosophical literature, the concept of “quality” is defined as a stable, internal definite essence of an object. Hegel defined quality as “to be is to possess certain definite qualities” (Magee 2010, 192). In other words, quality is a system of the most essential properties of an object, and, therefore, an attribute of any object, phenomenon, process, in the Hegelian sense, a thing.

esențiale proprietăți ale unui obiect și, prin urmare, un atribut al oricărui obiect, fenomen, proces, în sens hegelian, ceea ce este un lucru în el însuși.

La nivel esențial, calitatea unui lucru poate fi definită ca totalitate, identică cu determinarea internă a lucrului studiat. Totodată, nu trebuie de uitat, că nivelul esențial, adică noumenologic, este indisolubil sau, mai bine zis, organic legat de cel fenomenologic și, prin urmare, definiția calității necesită a fi completată. În consecință, calitatea apare nu numai ca determinare internă, ci și externă, ca un sistem al tuturor celor mai importante trăsături și caracteristici ale lucrului.

Reprezentările sociale despre lume, sistemele de valori și experiența joacă un rol esențial în construcția realității. În acest sens, nu există o realitate obiectivă diferită de modul de percepție. Societatea este în mod constant recreată prin activitatea umană. O nouă paradigmă în cadrul științelor socio-umane, constructivismul, pune accent pe interpretarea clară a esenței fenomenelor și obiectelor realității, pe formarea conștiinței proprii de înțelegere a existenței. Pentru constructivism, cunoașterea nu este un model al realității, ci o funcție a procesului cognitiv.

Conform concepției integrate asupra științelor sociale a lui Johan Galtung, dezvoltarea științei sociale are loc în baza a trei poli: date, teorie și valori. Criticismul pune în aplicare înțelegerea datelor empirice și conexiunea cu valorile relevante derivate din conștientizarea critică. Empirismul reiese din sinteza datelor empirice și a teoriei, încearcă să înțeleagă de ce lumea empirică este așa cum este și să prezică viitorul probabil al acesteia. În constructivism teoria și valoarea sunt combinate pentru a genera scopuri și explica o lume potențială care să includă, ca o posibilitate, o imagine a viitorului dorit. Analiza constructivistă oferă posibilitatea de a stabili, prin formularea și

In this context, it is important to emphasize that, at the essential level, the quality of something can be defined as integrity, identical to the internal determination of the object under study. At the same time, of course, the essential, i.e. the noumenological level is inextricably, or rather organically, connected with the phenomenological one; therefore, the definition of quality should be supplemented. As a result, quality appears, not only as internal certainty, but with external determination, as a system of all the most important features and characteristics of the object.

Human representations about the world, value systems, and experiences play a critical role in the construction of reality. In this regard, there is no objective reality different from the way of understanding it. The social world is constantly being recreated by human activity. Constructivism, as a new paradigm in the sciences about man, focuses on the active interpretation of the essence of phenomena and objects of reality, the formation of consciousness of one's own understanding of the surrounding world. For constructivism, knowledge is not an example of external reality, but a function of the cognitive process.

According to Johan Galtung's integrated conception of social science, the development of social science takes place in the constant motion between three poles: data, theory, and values. Criticism implements the understanding of empirical data from a value perspective. Empiricism emerges from the synthesis of theory and empirical data. The synthesis of theory and values provides constructivism as an opportunity to build an image of the desired future. The constructivist analysis of the possibility of achieving a preferred world opens up the possibility of developing proposals for arbitrary changes, embodying a new or correcting an old reality (Galtung 1977, 41-71).

analiza propunerilor de schimbare, viabilitatea și realizabilitatea lumii preferate (Galtung 1977, 41-71).

Un rol determinant în relația cu alte obiecte îl are omul, care, evaluând anumite obiecte, fenomene și procese, stabilește conformitatea cu ceea ce este de dorit și necesar. „Orice enunț evaluativ implică o judecată de valoare din partea persoanei care-l formulează” (Flew 2006, 140). Evaluarea presupune stabilirea valorii unui obiect de către un individ, care acționează în baza opiniei sale despre obiectul respectiv. Orice evaluare presupune că obiectul posedă proprietăți care îl apropie de un anumit model sau standard. O evaluare calitativă, din punct de vedere al unui sens absolut, reprezintă cel mai înalt standard, adică o calitate superioară înseamnă îmbunătățirea ei, o tendință spre standarde înalte. Calitatea, ca sens relativ, presupune un set de caracteristici ale unui obiect, care corespund standardelor și cerințelor consumatorilor.

Omul are capacitatea de a oferi produse și servicii de calitate și de a organiza procese. Ideile (know-how) sunt forme de înțelegere a realității și mijloace posibile pentru atingerea rezultatului dorit. Întruchiparea unei idei presupune formularea unui scop, ca imagine a rezultatului dorit și stabilirea mijloacelor necesare pentru realizarea scopului. Respectarea anumitor norme și asigurarea cu resurse permite obținerea rezultatului dorit. Obiectele și procesele create de oameni, care corespund scopului dorit, sunt valoroase. Astfel, calitatea poate fi abordată ca fiind rezultatul activității umane și posibilitatea de a o obține.

Pentru a înțelege mecanismul de formare a calității, este necesar să determinăm sensul și importanța calității ca valoare a activității manageriale. Calitatea managementului atât la nivel de administrație publică, cât și la nivel de management organizațional, reprezintă o prioritate a organizației și o caracteristică

The key role in relation to other objects is the person himself, who, giving an assessment to certain objects, phenomena and processes, establishes compliance with the due, necessary. “Any evaluation statement implies a value judgment on the part of the person formulating it” (Flew 2006, 140). Evaluation is a way of establishing the significance of something for an acting and cognizing subject. Any assessment means that an object has properties that bring it closer to a sample or standard. A qualitative assessment from the point of view of an absolute concept is the highest standard, i.e. high quality means improving quality as a pursuit of the highest standards. Quality, as a relative concept, involves a set of characteristics of an object that meet both standards and consumer needs.

A person has the ability to provide quality products, services and organization of processes. Ideas (know-hows) are forms of understanding reality and of the possible means for achieving the desired outcomes. The fulfilment of an idea involves the formation of a goal as an image of the desired result and the establishment of means for the realization of the goal. Following certain norms and securing resources need allows one to achieve an estimated result. Objects and processes made by humans consisted with the desired goal are valued. Thus, quality can be framed as the result that emerges from the consequential aspects of performed activities, intimately related to the set of opportunities that makes each of these activities possible.

In order to comprehend the mechanism of quality formation, it is necessary to determine the meaning and significance of quality as the value of management activity. The quality of management at various levels, whether it be public administration or organization-wide management,

a activității umane de efectuare a schimbărilor în cadrul sistemului social global. Responsabilitatea pentru calitate o poartă conducătorii de nivel superior. Prin urmare, definim calitatea managementului ca fiind starea potențialului de conducere și măsura utilizării acestuia. În acest sens, calitatea reprezintă aspirația, determinată de importanța și valoarea calității pentru subiectul și obiectul gestiunii, în conformitate cu nevoile din prezent ale beneficiarilor și schimbarea opțiunilor în viitor. Astfel, în calitate ca valoare se manifestă orientarea spre acțiune.

Reieșind din importanța categoriei calității vieții au fost elaborate standardele internaționale de calitate. Conform standardului ISO 9000: 2015 Sisteme de Management al Calității. Noțiuni fundamentale și vocabular:

„O organizație orientată spre calitate promovează o cultură care se reflectă în comportamentul, atitudinile, acțiunile și procesele, care creează valoare prin intermediul satisfacerii nevoilor și așteptărilor consumatorilor și ale altor părți interesate.”

Din această definiție desprindem ideea că managementul calității se bazează pe o cultură a calității, creșterea gradului de implicare a personalului și satisfacerea așteptărilor consumatorilor. Sistemul de management al calității este un sistem de stabilire a politicilor privind calitatea, a obiectivelor de îmbunătățire a calității și a mecanismelor de atingere a acestor obiective.

Cercetările efectuate în ultimii ani în domeniul managementului calității și a aplicațiilor lui practice la soluționarea problemelor sociale au contribuit la răspândirea în organizații a tehnicilor Managementului calității totale (TQM). TQM este un mod de conducere bazat pe premisele interdependente cu privire la calitate, angajați, organizații și rolul conducerii de nivel superior. Cu scopul de a instituționaliza schimbarea, determinând membrii organizației

is a certain property of the transformative human activity within the global social system. In this regard, it is possible to define the quality of management as the state of the management potential and the measure of its use, in which quality is the point of aspiration, due to the significance and value for the subject and object of management, in accordance with the established or anticipated needs of the consumer. There through, an orienting influence manifests throughout quality as a value.

International quality standards have been developed based on the importance of the category of quality in human life. According to the standard ISO 9000:2015 Quality management systems. Fundamentals and vocabulary:

“An organization focused on quality promotes a culture that results in the behavior, attitudes, activities and processes that deliver value through fulfilling the needs and expectations of customers and other relevant interested parties.”

Quality management is defined as the practical implementation of meeting needs and expectations. A quality management system is a system for setting a quality policy, quality objectives and achieving these objectives.

The research conducted in recent years in the field of quality management and its practical applications to social issues has contributed to the spread in organizations of the technique Total Quality Management (TQM). TQM is seen as management based on interrelated assumptions about quality, people, organizations and the role of senior management. In order to institutionalize change in the style of collaboration of the members of the organization, so as to meet the client's requirements, basic assumptions must be analyzed, which according to Edgar H. Schein, “have become so taken for granted that one finds little variation within a social unit” (Schein

să colaboreze pentru a satisface cerințele consumatorilor, este necesar să fie analizate asumptiile de bază, care, potrivit lui Edgar H. Schein, „sunt atât de evidente pentru membrii grupului, încât variațiile în comportamentul lor sunt reduse la minimum” (Schein 2004, 31). Asumptiile de bază intră în joc la nivelurile inconștient, patetic și afectiv. Desemnează ceea ce, în mod fundamental, individul trebuie să-și asume pentru a face parte dintr-un grup.

Analiza valorilor permite implementarea unor programe de schimbare organizațională. Valorile expuse, declarate sunt cele formulate și evidente. Ele „determină ceea ce vor spune oamenii într-o varietate de situații, însă, s-ar putea să nu corespundă cu ceea ce ei vor face” (Schein 2004, 30). La nivelul asumptiilor de bază, pot exista valori ascunse, neevidente, dar care ghidează comportamentul. Astfel, poate exista un decalaj între valorile declarate și cele împărtășite de membrii organizației. Astfel, poate exista un decalaj între valorile declarate și cele împărtășite de membrii organizației.

Menționăm aici că hotarele culturii organizaționale și ale Managementului Calității Totale nu se reduc la limitele organizației, la mediul său intern. Factorii de interes din mediul extern sunt inerenti nucleului organizațional, fiind o parte componentă a mediului operațional. Cultura organizațională se poate manifesta sub forma unor valori acceptate de membrii organizației, iar esența sa constă dintr-un set de asumptii de bază cu privire la comportamentul în mediul organizațional.

Anume cultura organizațională, ca mod de gândire și de acțiune a grupului uman, este un instrument strategic important, ce poate fi utilizat pentru a orienta angajații spre realizarea obiectivelor comune, cu scopul de a îmbunătăți calitatea. Realizarea caracteristicilor de calitate depinde de managementul strategic al personalului

2004, 31). Basic assumptions come into play at the unconscious and affective levels. Designates that which, fundamentally, the individual must assume in order to be part of a group.

The analysis of values enables the implementation of various programs of change in organizations. Exposed values, the declared values, are formulated and obvious. They “predict well enough what people will say in a variety of situations but which may be out of line with what they will actually do in situations in which those beliefs and values should, in fact, be operating” (Schein 2004, 30). At the level of basic assumptions, there may be hidden, non-obvious values. Thus, there may be a gap between the declared values and those shared by the members of the organization. Organizational culture and Total Quality Management are not limited by the boundaries of the organization, by its internal environment. External stakeholders of the organization are an integral part of the core of the organization, being part of the operational environment. Organizational culture can manifest itself in the form of upheld values, but its essence is a coherent set of basic assumptions about behaviour in the organizational environment.

It is the organizational culture, as a way of thinking and a way of acting, which becomes an important strategic tool that allows employees to focus on the implementation of common goals, which allows them to achieve quality. The achievement of quality characteristics depends on the strategic management of personnel in an effective organizational culture. Thus, for the implementation of a quality management system in various organizations, it seems relevant to study the vital needs, values, aspirations and interests of various social groups and each individual separately in a particular area of society.

în contextul unei culturi organizaționale eficace. Astfel, pentru a implementa un sistem de management al calității în diverse organizații, considerăm actuală cercetarea nevoilor, valorilor, aspirațiilor și intereselor grupurilor sociale și ale fiecărui individ în parte, în anumite domenii ale vieții sociale.

3. Conținutul de bază al categoriei calitate vieții. Calitatea vieții, ca domeniu de cercetare cu importantă valoare socială, a devenit actuală în anii '60 ai secolului XX, ca urmare a reevaluării nevoilor societății din țările dezvoltate. Societatea occidentală a realizat posibilitățile limitate de utilizare a creșterii economice ca fiind singura condiție pentru dezvoltarea durabilă, lipsită de dezastre ecologice și probleme sociale. S-a produs o schimbare a priorităților de la valorile materiale la dezvoltarea culturală, asigurarea sănătății publice, îmbunătățirea mediului ecologic și a altor condiții de viață.

La momentul actual, problemele calității vieții au devenit obiectul unei analize științifice speciale. Societatea internațională pentru studii privind calitatea vieții (ISQOLS) a fost înființată pentru a promova și încuraja cercetările în domeniile calității vieții, fericirii și bunăstării. ISQOLS este o organizație profesională recunoscută la nivel global, a cărei misiune este schimbarea de paradigmă în cadrul disciplinelor academice tradiționale și transformarea studiilor privind „Calitatea a vieții” într-o disciplină academică. Cea mai importantă instituție de cercetare științifică dedicată calității vieții și politicilor sociale din România este Institutul de Cercetare a Calității vieții al Academiei Române, care combină o tradiție deja valoroasă în cercetarea socială cu o perspectivă modernă, realizând în același timp cercetări fundamentale și aplicate. În prezent, problema calității vieții este discutată activ în cadrul comunităților academice.

În lume se formează o puternică mișcare

3. The main content of the category quality of life. The quality of life, as a subject area with social value, became up-to-date in the 60s of the 20th century as a result of the reassessment of the needs of society in developed countries. The Western society has realized the limited possibilities of using the economic growth as the only condition for sustainable social development of society, without the threat of environmental and social disasters. There was a change in priority from material values to cultural development, health strengthening, improvement of environmental and other living conditions.

At the present stage, the problems of the quality of life have become the object of special scientific analysis. The International Society for Quality-of-Life Studies (ISQOLS) was established to promote and encourage research in the areas of quality of life, happiness and well-being. ISQOLS is a globally-recognized professional organization, whose mission focuses on creating a paradigm shift within traditional academic disciplines and to transform “Quality-of-Life” studies into an academic discipline in its own right. The most important scientific research institution dedicated to the quality of life and social policies is in Romania. The Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy, is a leading research institute in the field of quality of life and social policy, which combines an already valuable tradition in social research with a modern outlook, while carrying out both fundamental and applied research. Currently, the problem of quality of life is being actively discussed within scientific communities.

A powerful intellectual movement is being formed in the world associated with the study of the parameters of the quality of life at the intersection of various sciences: sociology, psychology, medicine, political science, in theoretical studies of prob-

intelectuală, preocupată de studiul parametrilor calității vieții, la intersecția diferitor științe: sociologie, psihologie, medicină, politologie, studiile teoretice ale problemelor economice, precum și în domenii ale filosofiei precum axiologia și antropologia filosofică. Cu toate acestea, în pofida unui număr mare de lucrări științifice ale cercetătorilor, categoria calitatea vieții este abordată în literatura științifică prin debateri cu caracter polemic. Reprezentanții diferitor domenii științifice nu au ajuns la o opinie comună cu privire la conținutul și structura categoriei calitatea vieții.

Este unanim acceptată ideea că calitatea vieții reprezintă o categorie complexă și multiaspectuală. Conform Dicționarului de calitate a vieții, conceptul de calitate a vieții se definește ca fiind „ansamblul elementelor care se referă la condițiile în care trăiesc oamenii (fizice, economice, sociale, culturale, politice, de sănătate etc.), conținutul și natura activităților pe care aceștia le desfășoară, caracteristicile relațiilor și proceselor sociale la care participă, bunurile și serviciile la care au acces, modul de consum adoptat, mod și stil de viață, evaluarea împrejurărilor și rezultatele activității lor, așteptările pe care le au, precum și stările subiective de satisfacție/insatisfacție, fericire, frustrare etc. (Mărginean, Marian 2015, 43). Considerăm rezonabilă și prioritară opinia cercetătorilor care susțin că calitatea vieții, prin natura sa, este o caracteristică obiectiv-subiectivă a existenței umane, care include, de rând cu condițiile obiective ale vieții și activității umane și o componentă subiectivă, ce presupune o atitudine personală și o evaluare a gradului de satisfacție a nevoilor, importanța anumitor domenii ale vieții pentru o persoană.

Interpretările conceptuale ale calității vieții pot fi divizate în două abordări: obiectivă și subiectivă. Abordarea obiectivă a calității vieții se bazează pe datele statistice ce caracterizează existența și dezvolta-

lems of modern economics, as well as in such philosophical areas of knowledge as axiology and philosophical anthropology. However, despite a sufficient number of scientific developments of scientists, the category of quality of life remains in the modern scientific literature quite controversial. Representatives of various fields of knowledge have not come to a common opinion on the content and structure of the quality of life category.

It is generally recognized that quality of life is a complex and multifaceted category. According to the Dictionary of Quality of Life, the concept of quality of life is defined as the set of elements that refer to the conditions in which people live (physical, economic, social, cultural, political, health, etc.), the content and nature of activities they carry out, the characteristics of the relationships and social processes in which they participate, the goods and services they have access to, the manner of consumption adopted, the way and lifestyle, the assessment of circumstances and the results of their activity, their expectations and subjective states of satisfaction/dissatisfaction, happiness, frustration, etc. (Mărginean, Marian 2015, 43). We consider the position of researchers to be reasonably justified and, accordingly, a priority. They argue that the quality of life, by its nature, is an objective-subjective characteristic of human existence, which includes, along with the objective conditions of life, a subjective component, which presupposes a personal attitude and an assessment of the degree of satisfaction of human needs, the importance for a person of certain areas of life.

Conceptual interpretations of the quality of life can be divided into two approaches: objective and subjective. The objective approach to the quality of life is based on statistical data characterizing the existence and development of all spheres of

rea tuturor domeniilor sociale. Abordarea subiectivă implică o evaluare de către individ a condițiilor obiective de existență, care se relevă prin gradul de satisfacție/insatisfacție a individului de condițiile de viață și activitate. Combinarea acestor două modele oferă o caracteristică holistică a calității vieții.

În accepțiunea economică, calitatea vieții este înțeleasă ca fiind asigurarea populației cu bunurile materiale și serviciile necesare, un nivel înalt de consum și un grad mare de satisfacere a nevoilor raționale. Altfel spus, aceasta este bunăstarea materială și prosperitatea. În această abordare, conceptul de calitate a vieții coincide, în mare parte, cu conceptul „standard de viață”, deoarece include aceiași indicatori esențiali atribuiți standardului de viață, cum ar fi condițiile de trai confortabile, condițiile bune de muncă, gradul de ocupare a forței de muncă, un trai decent, agrement, sănătate, educație și altele.

„Standardul de viață este un concept larg, care integrează un număr relativ mare de indicatori analitici obiectivi ai statutului, reprezentativi pentru relevarea dimensiunii economice a condițiilor de viață ale populației.” (Mărginean, Marian 2015, 219).

În baza analizei cercetărilor științifice la tema dată, se poate afirma că conceptele de „calitate a vieții” și „standard de viață” sunt asemănătoare după conținut, însă diferă ca volum. Studiile privind calitatea vieții le înglobează pe cele ale standardului de viață.

Standardul de viață este mai mult o categorie socio-economică, reprezentând un indicator al bunăstării după nivelul veniturilor și oportunităților reale de satisfacere a nevoilor vitale de alimentare, condiții de trai, acces la serviciile sociale, precum educația, sănătatea publică, asistența socială, calitatea mediului natural, gradul de siguranță și securitate al persoanei etc. Creșterea economică a ridicat nivelul de trai

society. The subjective approach involves an assessment by the individual himself of the objective conditions of existence, which is revealed through the degree of satisfaction/dissatisfaction of the subject with the conditions of life. The combination of these two models gives a holistic characteristic of the quality of life.

In the classical sense in the economic literature, the quality of life is understood as the provision of the population with the necessary material goods and services, a high level of consumption and the degree of satisfaction of rational needs. In other words, this is material well-being and prosperity. With this approach, the concept of quality of life, in fact, coincides with the concept of “standard of living”, since it includes the same essential indicators attributed to the standard of living, such as comfortable living conditions, work, employment, everyday life, leisure, health, education and others.

“The standard of living is a broad concept, which integrates a relatively large number of objective analytical indicators of status, representative for revealing the economic dimension of the living conditions of the population.” (Mărginean, Marian 2015, 219).

Based on the analysis of scientific literature on the given topic, it can be stated that the concepts of “quality of life” and “standard of living” are similar in content, but differ in scope. Quality of life studies integrate those of standard of living.

The standard of living, to a greater extent, a socio-economic category, representing an indicator of well-being in terms of income and real opportunities to satisfy basic vital needs in nutrition, housing conditions, access to some social services such as education, public health or social assistance, the quality of the natural environment, the degree of safety and security of the person, etc. Economic growth

din întreaga lume. Cu toate acestea, economiile moderne au pierdut din vedere faptul că standardul pentru creșterea economică, produsul intern brut (PIB), măsoară doar dimensiunea economiei unei națiuni și nu reflectă bunăstarea unei națiuni în ansamblu.

Categoria bunăstării națiunii constă din două aspecte. Primul se referă la condițiile materiale de viață, care acoperă factori precum venitul și averea, locurile de muncă și câștigurile, locuința și altele. În cadrul disciplinelor economice, studiile au operaționalizat inițial bunăstarea socială, utilizând criterii obiective precum produsul intern brut care reflectă prosperitatea relativă a comunităților și societăților. Un nivel înalt de bunăstare personală este atins datorită disponibilității resurselor suficiente pentru a crea condiții de viață mai bune. Recent, pe lângă statisticile macroeconomice, au fost propuse criterii suplimentare pentru a măsura mai bine percepțiile indivizilor asupra bunăstării și progresului.

Este necesar să recunoaștem limitările PIB-ului și să extindem dezvoltarea măsurilor economice, astfel încât să se țină seama și de calitatea vieții unei societăți. Astfel, apare un cel de-al doilea aspect - calitatea vieții, al cărei element principal este bunăstarea subiectivă. Noua fundație economică propune date despre bunăstarea subiectivă pentru orice națiune. Modelul este construit pe două măsuri care surprind bunăstarea personală și bunăstarea socială, reflectând aspecte cruciale ale modului în care oamenii își experimentează viața.

„Bunăstarea personală este împărțită în cinci componente principale cu o serie de subcomponente: bunăstarea emoțională (sentimente pozitive și absența sentimentelor negative); viață satisfăcătoare; vitalitate; reziliență și stima de sine (stima de sine, optimism și rezistență); și funcționare pozitivă (care acoperă autonomia, competența, implicarea și sensul și scopul). Bunăstarea socială este alcătuită din două componen-

has raised the living standards around the world. However, modern economies have lost sight of the fact that the standard metric of economic growth, the gross domestic product (GDP), merely measures the size of a nation's economy and doesn't reflect a nation's well-being.

The category of nation's well-being consists of two aspects. The first is material living conditions, covering factors such as income and wealth, jobs and earnings, housing and others. Within economic disciplines, studies have initially operationalized social well-being using objective criteria such as gross domestic product that reflects the relative prosperity of communities and societies. A high level personal well-being is achieved due to the availability of sufficient resources to create better living conditions. Recently, besides macroeconomic statistics, additional criteria were proposed to better measure individuals' perceptions of well-being and progress.

It's necessary to acknowledge the limitations of GDP and expand economics measure development so that it takes into account a society's quality of life. Thus, a second aspect appears – the quality of life, the main element of which is subjective well-being. New economics foundation proposes dataset on subjective well-being for any nation. The model is built on two measures which capture personal well-being and social well-being, reflecting crucial aspects of how people experience their lives.

“Personal well-being is broken down into five main components with a number of subcomponents: emotional well-being (positive feelings and absence of negative feelings); satisfying life; vitality; resilience and self-esteem (self-esteem, optimism and resilience); and positive functioning (which covers autonomy, competence, engagement, and meaning and purpose).

te principale: relații de susținere și încredere și apartenență.” (Michaelson 2015, 4).

În cea mai mare parte, economiștii care se ocupă de problema calității vieții reduc acest concept la indicatorul bunăstării națiunii, care include nu numai aspecte materiale, ci și aspecte sociale și spirituale ale vieții umane, exprimate prin noțiunea de bunăstare subiectivă. Pentru evaluarea bunăstării, este importantă o combinație de componente obiective și subiective.

În prezent, cercetătorii au început să ia în considerare un alt concept - dezvoltarea umană.

„În 1990, primul Raport privind Dezvoltarea Umană a introdus o nouă abordare pentru promovarea bunăstării umane. Dezvoltarea umană - sau abordarea dezvoltării umane - se referă la extinderea bogăției vieții umane, mai degrabă decât la simpla bogăție a economiei în care trăiesc ființele umane. Este o abordare care se concentrează asupra oamenilor și a oportunităților și alegerilor acestora”. (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Rapoarte privind Dezvoltarea Umană).

Cele mai importante elemente de alegere sunt: să trăiești o viață lungă și sănătoasă, să obții o educație și să ai un nivel de trai decent. Elementele suplimentare ale alegerii includ libertatea politică, drepturile omului garantate și respectul de sine. Toate acestea sunt orientate spre îmbunătățirea calității vieții și extinderea capacităților umane. Aceasta implică formarea unei creativități inventive și intelectuale a societății și cuprinde nivelul de educație, comportamentul civilizat, relațiile umane și toleranțe între membrii familiei, a diferitor organizații și grupuri informale.

Unul dintre criteriile principale ale politicii socio-economice a statului este gradul de satisfacție a nevoilor populației. Conceptul de calitate a vieții populației este utilizat pentru a analiza gradul de satisfacție a nevoilor materiale, spirituale

Social well-being is made up of two main components: supportive relationships, and trust and belonging.” (Michaelson 2015, 4).

For the most part, economists dealing with the problem of the quality of life reduce this concept to the indicator of the nation's well-being, which includes not only material aspects, but also social and spiritual aspects of human life, expressed through the notion of subjective well-being. For assessing well-being, a combination of objective and subjective components is important.

At the present stage, researchers have begun to consider another concept – human development.

“In 1990 the first Human Development Report introduced a new approach for advancing human wellbeing. Human development - or the human development approach - is about expanding the richness of human life, rather than simply the richness of the economy in which human beings live. It is an approach that is focused on people and their opportunities and choices.” (United Nations Development Programme. Human Development Reports).

The most important elements of choice are to live a long and healthy life, get an education and have a decent standard of living. Additional elements of choice include political freedom, guaranteed human rights and self-respect. All this is focused on improving the quality of life and expanding human capabilities. This implies the formation of a resourceful and intellectual creativity of the society and includes the level of education of the society, civilized behavior, truly humanistic and tolerant relations between people in the family, various organizations and informal groups.

One of the main criteria for the socio-economic policy of the state is the degree of satisfaction of the needs of the population. The concept of the quality of

și sociale ale cetățenilor. În încercarea de a construi un model global al calității vieții populației, cercetătorii au elaborat o listă a dimensiunilor și indicatorilor calității vieții populației, care cuprinde 24 de dimensiuni, cu indicatori obiectivi și subiectivi (Mărginean, Precupețu, 20-22). Modelul elaborat, aduce în prim plan importanța calității vieții și a bunăstării oamenilor din diverse domenii. Cercetările efectuate au drept scop o creștere a preocupărilor privind calitatea decentă a vieții, atât din partea comunității academice, cât și a guvernelor și a factorilor de decizie din domeniul politicilor publice.

În baza celor menționate mai sus, ajungem la concluzia că categoria „calitatea vieții” are un domeniu de aplicare mai larg și include atât standardul de viață, cât și bunăstarea. Mai mult, ea sintetizează în sine caracteristicile tuturor domeniilor de viață și activitate.

„Calitatea vieții este un concept multidimensional care include o serie de domenii: condițiile materiale de viață, sănătatea, locuirea, locul de muncă, viața de familie, echilibrul între viața privată și viața profesională, bunăstarea subiectivă. Chiar dacă se concentrează în mod esențial asupra individului și circumstanțelor vieții personale, abordarea calității vieții surprinde și relația persoanei cu comunitatea/societatea în care trăiește (încrederea în oameni, instituții etc.), cât și aspecte ale calității societății ca atare (calitatea serviciilor publice).” (Calitatea vieții în România în context European. Raport de cercetare. Institutul de Cercetare a Calității vechi 2018, 4).

În opinia noastră, categoria „calitatea vieții” este mai mult filosofică decât economică și poate deveni un fundament pentru analiza tuturor proceselor și tendințelor actuale din domeniile economic, social și politic.

În cadrul reprezentanților gândirii filosofice occidentale, unde există tradiții înrădăcinate ale concepției utilitariste și au

life of the population is used to analyze the degree of satisfaction of the material, spiritual and social needs of citizens. In an attempt to build a global model of population's quality of life, researchers have developed a list of dimensions and indicators of population's quality of life, which includes 24 dimensions of objective and subjective indicators (Mărginean, Precupețu, 20-22). The elaborated model brings to the foreground the importance of the quality of life and the well-being of the people in various fields. The carried out research aims to raise concerns about the decent quality of life on behalf of the academic community, governments and public policies makers.

Based on the above-mentioned, we come to the conclusion that the category “quality of life” is broader in scope and includes both the standard of living and well-being. Moreover, it synthesizes in itself the characteristics of all spheres of human life.

“Quality of life is a multidimensional concept that includes a number of areas: material living conditions, health, housing, work place, family life, balance between private life and professional life, subjective well-being. Even if it focuses essentially on the individual and the circumstances of personal life, the quality of life approach also captures the person's relationship with the community/society in which he lives (trust in people, institutions, etc.) and aspects of society quality as such (quality of public services).” (Calitatea vieții în Romania în context European. Raport de cercetare. Institutul de Cercetare a Calității vieții 2018, 4).

In our opinion, the category “quality of life” is more philosophical than economic and can become the basis for the analysis of all modern trend processes in the economic, social and political spheres.

Among the representatives of Western philosophical thought, where there are

luat amploare cercetările privind studiul sănătății organizaționale și a stării de bine în organizații, s-au creat condiții în care a ieșit în prim plan conceptul percepției calității vieții. În lucrările consacrate problemelor percepției subiective a calității vieții, determinate prin autoevaluarea gradului de satisfacere a nevoilor, sunt explorate conceptele de satisfacție a vieții, fericire și bunăstare subiectivă. Aceste trei concepte sunt adesea utilizate interșanabil.

Satisfacția față de viață este un concept care se referă la o „evaluare individuală, globală a stării actuale prin comparație cu un standard subiectiv al vieții bune, standard care poate avea o formă precisă sau care poate fi doar o reprezentare vagă despre ceea ce înseamnă să trăiești o viață de calitate” (Mărginean, Marian 2015, 202). Individul este cel care decide cât de bună, de calitativă sau satisfăcătoare este viața lui. Fiecare om este o personalitate și are propriul set subiectiv și obiectiv de preferințe, ceea ce face ca starea sa să fie sublimă. Conceptul general al satisfacției de viață este completat de alte concepte privind satisfacția pe domenii concrete ale vieții, cum ar fi: viața de familie, viața comunitară, viața profesională, calitatea mediului natural, încrederea în autoritățile publice și altele.

Categoria fericirii este analizată pe larg în raport cu calitatea vieții. Teoriile filosofice ale fericirii se pot referi la cel puțin două lucruri diferite: bunăstarea și sănătatea mintală.

„Există două seturi de lucrări filosofice despre „fericire”, fiecare corespunzând unui sens diferit al noțiunii. În unele texte cuvântul „fericire” se folosește ca noțiune de evaluare, sinonimă cu bunăstarea sau prosperitatea. Celălalt set de lucrări folosește cuvântul ca un termen psihologic pur descriptiv, asemănător cu „depresie” sau „tranchilitate” (Haybron, 2011).

Sensul termenului de fericire ca stare psihologică este satisfacția, plăcerea, sta-

strong traditions of utilitarian philosophy and where research on the study of human mental health has spread, conditions have formed where the concept of the perceived quality of life has come to the fore. In works devoted to the problems of the subjective, perceived quality of life, determined through self-assessment of measures of satisfaction of needs, the concepts of life satisfaction, happiness and subjective well-being are explored. These three concepts are often used interchangeably.

Life satisfaction is a concept that refers to an “individual, global assessment of the current state in comparison with a subjective standard of good life, a standard that can have a precise form or that can only be a vague representation of what it means to live a quality life” (Mărginean, Marian 2015, 202). The individual is the one who decides how good, qualitative or satisfactory his life is. Each person is individual and has his own subjective and objective set of preferences, which makes his condition sublime. The general concept of global life satisfaction is complemented by other concepts of contentment with specific areas of life, such as: family life, community life, professional life, quality of the natural environment, trust in public authorities and others.

The category of happiness is extensively analyzed in relation to the quality of life. Philosophical theories of happiness can refer to at least two different things: well-being and mental health.

“There are roughly two philosophical literatures on ‘happiness’, each corresponding to a different sense of the term. One uses ‘happiness’ as a value term, roughly synonymous with well-being or flourishing. The other body of work uses the word as a purely descriptive psychological term, akin to ‘depression’ or “tranchillity” (Haybron, 2011).

The meaning of the term happiness as

rea emoțională. Starea de fericire/nefericire este o stare de intensitate maximă.

Ruut Veenhoven, directorul Bazei de date mondiale a fericirii și fondator al Journal of Happiness Studies oferă o definiție a fericirii bazată pe evaluarea oamenilor în dependență de cât de bine trăiesc. Ruut Veenhoven a definit fericirea ca fiind evaluarea generală a vieții:

„Fericirea este nivelul conform căruia un individ judecă favorabil despre calitatea generală a vieții sale. Cu alte cuvinte: cât de mult îi place viața pe care o duce. Ca atare, fericirea poate fi numită și „satisfacție cu viața”. Când această evaluare a vieții se cristalizează într-o perspectivă stabilă, putem vorbi despre fericire ca o „atitudine” față de viața personală.” (Veenhoven 1991, 2).

Potrivit lui Veenhoven, fericirea are două componente: afectivă și cognitivă. El a distins componentele fericirii care implică evaluări afective și cognitive specifice: respectiv nivel hedonic de afect și mulțumire. Componenta afectivă este „gradul în care diferitele afecțiuni ale unei persoane sunt plăcute” și se va numi nivel hedonic. Componenta cognitivă este „gradul în care un individ își percepe aspirațiile spre a fi îndeplinite” și este etichetată drept mulțumire” (Veenhoven 1991, 2). Ruut Veenhoven sugerează că aceste componente servesc drept surse de informații la care oamenii recurg atunci când ating echilibrul general al vieții lor. Cercetătorul argumentează că „aprecierea generală a vieții (fericirea) nu rezultă exclusiv din comparația conștientă (mulțumirea), ci depinde și de cât de bine ne simțim afectiv (nivelul hedonic al afectului)” (Veenhoven 1991,16). Concluzia la care el ajunge este următoarea:

„Într-o mare măsură, fericirea depinde de satisfacerea nevoilor bio-psihologice înăscute care nu se adaptează la circumstanțe: nevoile marchează de fapt limitele adaptabilității umane. Cu cât aceste nevoi sunt mai satisfăcute, cu atât ne

a mental state is contentment, pleasure, emotional state. The state of happiness/unhappiness is a state of maximum intensity.

Ruut Veenhoven, director of the World Database of Happiness and a founder of the Journal of Happiness Studies offers a definition of happiness based on the people's assessment of how well they live. Ruut Veenhoven defined happiness as the overall evaluation of life.

“Happiness is a degree to which an individual judges the overall quality of his life favourably. In other words: how well he likes the life he leads. As such, happiness can also be called ‘life-satisfaction’. When this evaluation of life crystallizes into a stable view, we can speak of happiness as an ‘attitude’ towards one’s life.” (Veenhoven 1991, 2).

According to Veenhoven, happiness has two components: affective and cognitive. He distinguished components of happiness involving specific affective and cognitive appraisals: respectively hedonic level of affect and contentment. The affective component is the “degree to which the various affects a person experiences are pleasant” and will be called hedonic level. The cognitive component is the “degree to which an individual perceives his aspirations to be met” and is labeled contentment” (Veenhoven 1991, 2). Ruut Veenhoven suggested these components serve as sources of information on which people draw when striking the overall balance of their life. The researcher argues that “the overall appreciation of life (happiness) does not result from conscious comparison (contentment) exclusively, but depends also on how well we feel affectively (hedonic level of affect)” (Veenhoven 1991,16). The conclusion he arrives to is the following:

“To a great extent happiness depends on the gratification of innate bio-psychological needs which do not adjust to cir-

simțim mai bine și suntem mai mulțumiți de viață” (Veenhoven 1991, 18).

Într-o abordare subiectivă, calitatea vieții se reduce adesea la studiul bunăstării subiective, care este un termen general pentru desemnarea modului în care simțim și gândim despre viața noastră. Bunăstarea subiectivă „este starea transpusă în gânduri (cognitiv) și sentimente (emoțional). Prin urmare, conceptul are două dimensiuni. Pe de o parte, este o evaluare generală a calității vieții concrete, care este adeseori denumită satisfacție de viață, iar pe de altă parte, este un set de sentimente plăcute și neplăcute pe care persoana le trăiește într-un anumit cadru de timp.” (Mărginean, Marian 2015, 31). De asemenea, termenul de bunăstare subiectivă este utilizat cu referire la evaluarea mulțumirii cu diferite aspecte importante ale vieții (Bălțătescu 2020). Reieșind din cele spuse, menționăm că noțiunea de bunăstare subiectivă constă din următoarele elemente: satisfacția deplină de viață, mulțumirea de domenii concrete ale vieții, stări și emoții plăcute și stări și emoții neplăcute.

O analiză amplă a conceptelor de bunăstare subiectivă și fericire este efectuată de autorul român Sergiu Bălțătescu, care utilizează acești termeni ca fiind sinonimi. În descrierea nivelelor fericirii, el afirmă că termenul de bunăstare subiectivă desemnează „gradul în care individul își evaluează calitatea globală a vieții sale în mod favorabil” [Bălțătescu 2020, 12]. El consideră că „bunăstarea subiectivă are două componente: cea afectivă și cea cognitivă” [Bălțătescu 2020, 19]. Analizând fericirea din perspectiva sociologică, Bălțătescu prezintă o schemă teoretică a influențelor pe care le are societatea asupra bunăstării subiective. Modelul evaluării propus de autor încorporează stările de spirit public, care influențează asupra evaluării afective și normele sociale, care influențează asupra evaluării cognitive [Bălțătescu 2020, 22].

cumstances: needs mark in fact the limits of human adaptability. The better these needs are gratified the better we feel and the more satisfied we are with life” (Veenhoven 1991, 18).

In a subjective approach, quality of life often comes down to the study of subjective well-being, which is a general term for how we feel and think about our life. Subjective well-being “is the state transposed into thoughts (cognitively) and feelings (emotionally). The concept therefore has two dimensions. On the one hand, it is a general assessment of the quality of concrete life, which is often called satisfaction with life, and on the other hand, it is a set of pleasant and unpleasant feelings that the person experiences in a certain time frame” (Mărginean, Marian 2015, 31). Also, the term subjective well-being is used to refer to the assessment of satisfaction with various important aspects of life (Bălțătescu 2020). Based on what has been said, the notion subjective well-being consists of the following elements: global life satisfaction, contentment with specific life domains, pleasant moods and emotions and unpleasant moods and emotions.

An extensive analysis of the concepts of subjective well-being and happiness is performed by the Sergiu Bălțătescu, who uses the terms as synonyms. In describing the levels of happiness, he defines the term subjective well-being as “the degree to which the individual assesses his overall quality of life favourably” (Bălțătescu 2020, 12). He considers that “subjective well-being has two components: emotional and cognitive” (Bălțătescu 2020, 19). Analyzing happiness from a sociological perspective, Bălțătescu presents a theoretical scheme of the influences that society has on subjective well-being. The assessment model proposed by the author incorporates the public moods, which influence the affective assessment and the social norms,

Astfel, reieșind din cele menționate mai sus, ajungem la concluzia că bunăstarea subiectivă nu este doar satisfacție de viață, fiind o categorie mai largă, care include stări și emoții plăcute și stări și emoții neplăcute. În ceea ce privește categoria de fericire, în accepțiunea propusă de Ruut Veenhoven, aceasta este sinonimă cu cea de bunăstare subiectivă.

În concluzie, observăm că calitatea vieții este, de fapt, o caracteristică complexă a nivelului de viață și activitate umană, integrând în sine gradul de satisfacere a nevoilor sociale și spirituale, evaluarea subiectivă și motivația percepției lor. Cu alte cuvinte, calitatea vieții este satisfacerea întregului complex de nevoi și interese ale oamenilor. În același timp, cercetătorii disting două nivele de studiu ale conceptului de „calitate a vieții”: unul legat de gradul de satisfacere a nevoilor oamenilor în diferite domenii ale vieții economice, sociale, politice și culturale; și altul atribuit percepției oamenilor privind satisfacerea nevoilor vitale personale.

4. Formarea valorilor ce dau sens vieții ca factor în dezvoltarea potențialului uman. La începutul anilor '90 ai secolului al XX-lea, în spațiul post-sovietic, oamenii de știință, politicienii, economiștii și alți cetățeni au presupus că, pe parcursul a câtorva ani a perioadei de tranziție, se va crea statul de drept, societatea civilă activă și economia de piață. Astăzi, a devenit evident faptul că pentru dezvoltarea unei societăți democratice nu este suficient pur și simplu să se stabilească instituții formale și proceduri democratice, este necesar să se schimbe instituțiile informale. Realizarea progresului societății și îmbunătățirea calității vieții depinde dacă vor avea loc schimbările necesare în sistemul de valori.

Teoria și metodologia dezvoltării umane se referă atât la dezvoltarea economică, socială și politică, cât și la dezvoltarea culturală. În opinia noastră, principalele componente ale procesului de dezvolta-

which influence the cognitive assessment (Bălătescu 2020, 22).

Thus, based on the above, we come to the conclusion that subjective well-being is not just satisfaction with life, being a broader category, which includes pleasant moods and emotions and unpleasant moods and emotions. As for the category of happiness, in the sense proposed by Ruut Veenhoven, it is synonymous with that of subjective well-being.

In conclusion, we note that the quality of life is, in fact, a complex characteristic of the level of people's vital activity, integrating into itself the degree of satisfaction of social and spiritual needs, the subjective assessment and the motivation of their perception. In other words, the quality of life is the satisfaction of the whole complex of needs and interests of people. At the same time, researchers distinguish two levels of studying the concept of "quality of life": one related to the degree of satisfaction of people's needs in various spheres of economic, socio-political and cultural life; and another assigned to the inner feelings of the individual, i.e. the satisfaction of the personal vital needs.

4. Formation of life-meaning values as a factor in the development of human potential. In the early 90s of the 20th century, in the post-Soviet space, scientists, politicians, economists and other citizens believed that during several years of the transition period a political and rule of law state, an active civil society and a market economy will be established. Today, it has become obvious that for the realization of a democratic society it is not enough to simply establish formal institutions and democratic procedures, it is necessary to change informal institutions. Achieving the progress of society and improving the quality of life depends on whether the necessary changes in the value system will occur.

re umană sunt performanța economică și progresul social, democratizarea societății și stabilirea valorilor de auto-exprimare. Dezvoltarea valorilor exprimării de sine este un indicator al orientării umaniste a întregului sistem social și al economiei, deoarece contribuie la progresul societății. Se știe că fiecare sistem economic are propriile sale valori, atât materiale cât și spirituale, și acestea împreună exprimă noi nivele de calitate a vieții. De exemplu, pentru economia preindustrială valoarea principală a fost pământul; pentru perioada economiei industriale - bogăția materială sub formă de capital și bani; pentru economia post-industrială astfel de valori devin: atitudinea față de muncă ca mijloc de auto-realizare, capitalul uman, cunoștințele și accesul la informație.

Explorând transformarea valorilor în societatea modernă, Ronald Inglehard ajunge la concluzia că schimbarea valorilor duce la consecințe socio-politice importante. Orientările și prioritățile personale reflectă acele condiții în care a avut loc socializarea individului. „Orientările valorice stabilesc criterii pentru obiective dezirabile sau nedorite. Această funcție de stabilire a obiectivelor transformă orientările valorice într-un instrument motivațional puternic de reglementare a comportamentului uman” (Inglehard, Welzel 2005, 23).

Schimbarea valorilor este un proces pe parcursul căruia sunt selectate acele valori care sunt cele mai potrivite pentru a face față vieții în condițiile existențiale date și care se dovedesc a fi mai eficiente în contextul respectiv. În societățile pre-industriale domină valorile supraviețuirii; procesul de industrializare provoacă o tranziție la valorile raționale, iar în societatea postindustrială sunt afirmate valorile autonomiei individuale, ale exprimării de sine și ale libertății de alegere. Afirmarea valorilor exprimării de sine transformă modernizarea într-un proces de dezvolta-

Human development theory and methodology refers to both economic, social and political development as well as cultural development. In our opinion, the main components of the human development process are economic performance and social progress, democratization of society and the establishment of values of self-expression. The development of values of self-expression is an indicator of the humanistic orientation of the entire social system and economy, since it contributes to the progress of society. It is known that each economic system has its own values, both material and spiritual, and together they express new quality levels of life. For example, for the pre-industrial economy, the main value was land, for the period of the industrial economy - material wealth in the form of capital and money; for the post-industrial economy, such values become: attitude to work as a means of self-realization, human capital, knowledge and access to information.

Exploring the transformation of values in modern society, Ronald Inglehard comes to the conclusion that the change in values leads to important socio-political consequences. A person's personal orientations and priorities reflect those conditions in which his socialization took place. "Value orientations set standards for desirable and undesirable goals. This goal – setting function – makes value orientations a powerful motivational regulator of human behaviour" (Inglehard, Welzel 2005, 23).

The change of values is a process during which those values are selected that are best suited to cope with life under given existential conditions. Survival values dominate in preindustrial societies; the process of industrialization brings a transition to rational values, and the values of individual autonomy, self-expression and freedom of choice are affirmed in the postindustrial society. The affirma-

re umană, duce la formarea unei societăți umaniste de tip nou.

„Valorile emergente de auto-exprimare transformă modernizarea într-un proces de dezvoltare umană, dând naștere unui nou tip de societate umanistă.” (Inglehart, Welzel 2005, 47).

Dezvoltarea umană este o strategie de dezvoltare care necesită a fi în concordanță cu interesele individului.

„Adăugător la valoarea de supraviețuire darwiniană, s-ar putea să postulăm și „valori de dezvoltare”. Nu numai că este bine să supraviețuiești, dar mai este bine (de preferat, de ales, bine pentru organism) ca persoana să crească către umanitate deplină, spre actualizarea potențialităților sale, către o fericire mai mare, seninătate, experiențe de vârf, către transcendență, către o cunoaștere mai bogată și mai exactă a realității etc.” (Maslow 2009, 178).

Aceste valori sunt capabile să umple existența individului cu sens. Din cele de mai sus rezultă că realizarea nevoilor de bază asociate existenței corporale a unei persoane este doar una dintre componentele calității vieții sale. Doar în corelație cu libertatea față de constrângerea externă în luarea deciziilor personale și posibilitatea creativității se poate realiza o calitate înaltă a vieții.

Această abordare necesită trecerea de la un concept axat doar pe satisfacerea nevoilor general-umane, la altul, care s-ar baza pe îmbunătățirea calităților și abilităților personale. Aceste nevoi umane apar deja într-un stadiu mai superior al dezvoltării societății. Stephen R. Covey expune o abordare holistică a eficienței personale și oferă un instrument de dezvoltare personală. Covey definește abilitățile ca pe o totalitate de cunoștințe, abilități și dorințe. El expune șapte principii ordonate în funcție de un continuum de la dependență la independență, care includ: a fi proactiv, a avea finalitatea în gând

tion of the values of self-expression turns modernization into a process of human development, leads to the formation of a humanistic society of a new type.

“Emerging self-expression values transform modernization into a process of human development, giving rise to a new type of humanistic society.” (Inglehart, Welzel 2005, 47).

Human development is a development strategy that is in line with human interests.

“In addition to Darwinian survival-value, we may now also postulate “growth-values”. Not only is it good to survive, but it is also good (preferred, chosen, good-for-the-organism) for the person to grow toward full humanness, toward actualization of his potentialities, toward greater happiness, serenity, peak experiences, toward transcendence, toward richer and more accurate cognition of reality, etc.” (Maslow 2009, 178).

These values are able to fill the existence of the individual with meaning. It follows from the above that the realization of basic needs associated with the bodily existence of a person is only one of the components of the quality of his life. Only in conjunction with freedom from external coercion, the choice of a person's decisions, the possibility of creativity, means a high quality of life.

This approach requires a transition from a concept focused only on the satisfaction of human needs, to another, which would be based on the improvement of human qualities and abilities. And these human needs appear already at a higher stage in the development of society. Stephen R. Covey sets out a holistic approach to personal effectiveness and offers a personal development tool. Covey defines skills as a collection of knowledge, skills, and desires. He exposes seven habits that arranged according to a continuum of dependence, including: being proactive,

și a pune prioritățile pe primul loc; de la independență la interdependență: a gândi în termeni de câștig/câștig, a asculta activ și a acționa sinergic; mai apoi - dezvoltarea capacității de reînnoire continuă: de a „ascuți ferăstrăul”. (Covey, 2013) Dorința individului de a se asigura că acțiunile sale corespund celor mai înalte valori și principii acceptate în societate contribuie la formarea unui caracter etic. Spiritualitatea este rezultatul eforturilor intenționate ale unei persoane de a se schimba pe sine, a dorinței sale conștiente de a se perfecționa pentru a-și îmbunătăți calitatea vieții.

Evoluția către o societate informațională este însoțită de schimbări în toate domeniile vieții sociale. În noile condiții, crește valoarea comunicării eficiente, a dialogului social, a consensului social și al influenței acestor valori. Considerând etica discursului ca instrument al politicii publice, Jürgen Habermas formulează conceptul de politică deliberativă, construit nu pe forța de constrângere, ci pe dialog. Habermas critică natura rațional-birocratică a statelor actuale, în care se realizează raționalitatea instrumentală, ale cărei criterii sunt eficiența și atingerea obiectivelor și care se afirmă prin informare. Acțiunea instrumentală este orientată spre atingerea propriului scop prin manipularea altor subiecți. Se observă că voința oamenilor nu se transmite reprezentanților pe o lungă durată, ci se formează în procesul de comunicare, în care sunt implicați toți cetățenii, care sunt afectați de deciziile luate. Ideea consensului social înseamnă că înțelegerea corectă a anumitor informații depinde nu numai de experiența individuală, abilitățile și stilul cognitiv al celui care percepe, ci și de modelele acceptate de interpretare a fenomenelor sociale într-o anumită cultură, într-o anumită societate. Pentru ca o persoană să nu devină obiectul manipulării informaționale, este

being with the end in mind and put first things first; independence: think win/win, seek first to understand, then to be understood and synergize; interdependence: sharpen the saw. (Covey 2013) The desire of the individual to ensure that his actions correspond to the highest values and principles accepted in society contribute to the formation of a character ethic. Spirituality is the result of a person's purposeful efforts to change himself, his conscious desire to improve himself in order to improve the quality of his life.

The transition to an information society is accompanied by changes in all spheres of society. In the new conditions, the role of effective communication, social dialogue, social consensus and the influence of values is increasing. Considering the ethics of discourse as an instrument of public policy, Jürgen Habermas formulates the concept of deliberative politics, built not on the force of coercion, but on dialogue. Habermas criticizes the rational-bureaucratic nature of modern states, in which instrumental rationality is realized, whose criteria are efficiency and goal achievement, and which is affirmed through awareness. Instrumental action is focused on achieving its own goal through the manipulation of other subjects. It is noted that the will of the people is not transmitted for a long time to representatives, but it is formed in the process of communication, in which all citizens, who are affected by the decisions, are involved. The idea of social consensus means that the correct understanding of certain information depends not only on the individual experience, abilities and cognitive style of the perceiver, but also on the accepted models of interpreting social phenomena in a particular culture, in a particular society. In order for a person not to become the subject of information manipulation, an orientation

necesară orientarea către anumite norme morale, valori și semnificații ale vieții.

Aplicarea normelor în acțiune prin punerea de coerciție nu este suficientă pentru a le asigura valoarea socială.

„O normă sau alta poate revendica semnificație numai dacă toți cei vizați, în calitate de participanți la discursul practic, ajung (sau ar putea ajunge) la un acord că această normă este valabilă.” (2006 Xa6epmac 2006, 104).

Afirmarea normei este codificată de două ori, deoarece motivele pentru recunoașterea revendicărilor cu semnificație normativă se pot baza atât pe convingeri, cât și pe sancțiuni, sau pe un amestec complex de convingeri interne și constrângeri externe. Legitimarea poate fi obținută pe baza principiului acordului liber, al consensului rațional și al înțelegerii. „Legitimitatea reprezintă o percepție ori o prezumție generală a faptului că acțiunile unei entități sunt dezirabile, adecvate sau oportune în cadrul unor sisteme de norme, valori, convingeri și definiții construite social” (Xa6epmac 2006, 82). Dacă pe parcursul procesului comunicativ se dovedește că o anumită normă, adoptată anterior de majoritate, nu-i mai satisface pe toți participanții la proces, atunci această normă poate fi revizuită și se adoptă în schimb o nouă regulă de comportament social.

Dezvoltarea conștiinței morale este încetinită de „valorile culturale care au evoluat împreună și se întruchipează în formele totale de viață și în istoriile vieții” (Xa6epmac 2006, 268). Aparținând unui anumit grup cultural și social, este imposibil să te distanțezi de sistemul stabilit de norme și valori. Aceste valori pătrund în țesătura practicii comunicative a oamenilor.

Procesul schimbării se bazează pe o orientare politică care vizează cooperarea socială, deschiderea și disponibilitatea de a accepta argumente rezonabile din partea tuturor participanților la procesul de

towards certain moral norms, values and life meanings is necessary.

Enforcement of norms is not enough to ensure their social value.

“This or that norm can only claim significance if everyone to whom it has concern, as participants in practical discourse, reach (or could reach) an agreement that this norm is valid.” (Xa6epmac 2006, 104)

The assertion of the norm is coded twice, since the motives for recognizing claims of normative significance can be based on both beliefs and sanctions, or on a complex mixture of internal belief and external coercion. Legitimation can happen on the basis of the principle of free agreement, rational consensus and understanding. “Legitimacy is a general perception or presumption that an entity’s actions are desirable, appropriate, or timely within socially constructed systems of norms, values, beliefs, and definitions” (Xa6epmac 2006, 82). If in the course of the communicative process it turns out that a certain norm, previously adopted by the majority, no longer satisfies all participants in the process, then this norm can be revised, and a new rule of social behavior is adopted instead.

The development of moral consciousness is slowed down by “cultural values that have grown together and embodied in total life forms and life stories” (Xa6epmac 2006, 268). It is impossible to distance oneself from the established system of norms and values belonging to a certain cultural and social group. These values permeate the fabric of people’s communicative practice.

The process of change is based on a political attitude aimed at social cooperation, openness, and readiness to accept reasonable arguments from all participants in the communication process. According to Habermas, we need to focus on mutual understanding as a mechanism for coor-

comunicare. Potrivit lui Habermas, trebuie să ne orientăm spre înțelegerea reciprocă ca mecanism de coordonare a acțiunilor. În același timp, interacțiunea înseamnă a ajunge la un acord la nivel de cunoștințe, norme, evaluări și sentimente.

„Acțiunea comunicativă presupune astfel de interacțiuni în care participanții sunt de acord și își coordonează planurile de acțiune pentru a-și extinde acordul și a recunoaște importanța pozițiilor ambelor părți.” (Хабермас, 2006, 91).

Înțelegerea la care se ajunge este măsurată prin recunoaștere inter-subiectivă. Deciziile sunt luate atunci când satisfac obiectivele și interesele tuturor participanților la dialog.

De fapt, calitatea vieții este un tip de indice de satisfacție a cetățenilor cu privire la modul în care autoritățile publice își îndeplinesc obligațiile față de cetățeni.

„Într-o democrație funcțională, reprezentanții aleși își dau darea de seamă în fața oamenilor pentru alegerile pe care le fac și dacă ele dau rezultate mai bune, precum prosperitatea, securitatea și calitatea vieții pentru individ, familie, comunitate și societate.” (Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners 2015, 17).

Starea de instabilitate socială, caracterizată de incapacitatea normelor și valorilor de a orienta acțiunile oamenilor, conduce la o scădere a încrederii cetățenilor. Prin urmare, pentru a realiza o bună guvernare, administrația publică trebuie să se bazeze pe un fundament solid - etic, eficient și responsabil.

Principiile și valorile sunt bazele bunei guvernări, modelând comportamentul în administrația publică. Valorile sunt componente esențiale ale culturii organizaționale și sunt instrumentale în determinarea, îndrumarea și informarea comportamentului. Pentru organizațiile birocratice, aderarea la valorile serviciilor publice de calitate înaltă poate genera încredere pu-

dinată. Acțiunile. La același timp, interacțiunea înseamnă ajungând la un acord la nivelul cunoștințelor, normelor, evaluărilor și sentimentelor.

„Comunicative action presupposes such interactions in which their participants agree and coordinate their plans of action in order to expand agreement and recognition of the importance of the positions of both parties.” (Хабермас 2006, 91)

The understanding achieved is measured by inter-subjective recognition. Decisions are made when they meet the goals and interests of all participants in the dialogue.

In fact, the quality of life is a kind of an index of citizens' satisfaction with the way the public authorities fulfil their obligations to citizens.

“In a functioning democracy, elected representatives are held accountable to the people for the choices they make, and whether they result in better outcomes, such as greater prosperity, security, and quality of life, for the individual, family, community and society.” (Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners 2015, 17).

The state of social instability characterized by the inability of norms and values to guide people's actions, leads to a decrease in citizens' trust. Therefore, in order to achieve good governance, the public administration must be based on a solid foundation – ethical, efficient, effective and responsible.

Principles and values are the foundations of good governance, shaping behaviour in public administration. Values are essential components of organizational culture and instrumental in determining, guiding and informing behaviour. For bureaucracies, adherence to high-level public service values can generate substantial public trust and confidence. Conversely, weak application of values or promotion

blică substanțială. În schimb, aplicarea insuficientă a valorilor sau promovarea valorilor inadecvate poate duce la reduceri ale acestor elemente esențiale ale guvernării democratice, precum și la dileme etice și decizionale. Principiile și valorile oferă o direcție clară, dar numai dacă sunt acceptate, adoptate și aplicate în practică. (Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners 2015, 17).

Este evident că societatea contemporană este un sistem complex cu mai multe elemente în care fiecare subiect al acțiunii sociale își are propriile interese. Dar multi-direcționalitatea și vectorii multipli ai acestor interese, care apar constant, duc la crearea instabilității întregului sistem, ceea ce, la rândul său, duce la o creștere a conflictelor în societate și reduce semnificativ nivelul de eficiență al dezvoltării și funcționării sale.

Fără îndoială, rolul decisiv ar trebui să îl joace liniile directe fundamentale ale politicii de stat, în special, investițiile reale în dezvoltarea capitalului uman, protecția grupurilor dezavantajate, reducerea ratei șomajului, reducerea decalajului în veniturile populației, sprijinul material și social acordat grupurilor social-vulnerabile și altele. Coordonarea și integrarea intereselor personale ale cetățenilor cu cele ale statului ar trebui să fie, fără exagerare, o sarcină majoră, cea mai importantă și actuală.

5. Concluzii. Noțiunea de calitate a vieții a apărut în contextul politic pentru a reda provocarea privind formularea unor noi scopuri de dezvoltare socială, iar în contextul științifico-metodologic pentru a dezvălui alternativele pentru indicatorul produsului intern brut (PIB) al bunăstării economice. Astfel, problema calității vieții este interpretată dintr-o perspectivă pragmatică.

Dezbaterile actuale cu privire la calitatea vieții generează o multitudine de întrebări cu caracter etic, filosofic și metodologic, la care încă urmează să se găsească un răs-

of inappropriate values can lead to reductions in these essential elements of democratic governance, as well as to ethical and decision-making dilemmas. Principles and values provide a clear direction, but only if they are accepted, adopted and applied in practice. (Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners 2015, 17).

It is an obvious fact that modern society is a complex multi-element system in which each subject of social action has its own interests. But the constantly emerging multi-directionality and multi-vector of these interests leads to the creation of instability of the entire system, and this, in turn, contributes to an increase in conflict in society and qualitatively reduces the level of efficiency of its development and functioning.

Undoubtedly, the decisive role should be played by the fundamental guidelines of the state policy, in particular, such as real investment in human capital, protection of socially vulnerable segments of the population, reduction of the unemployment rate, bridging the gap in the income of the population, targeted material and social support for socially vulnerable groups, and others. The coordination and integration of citizens' personal interests with the state should be, without exaggeration, a super task, the most important and current.

5. Conclusions. The notion of quality of life appeared in the political context to render the challenge of formulating new goals for social development, and in the scientific-methodological context in order to reveal alternatives for the Gross Domestic Product (GDP) indicator of economic well-being. Thus, the problem of quality of life is interpreted from a pragmatic perspective.

The current debates on the quality of life raise a multitude of ethical, philosophical and methodological questions, which still need to be answered. The central place

puns. Locul central în conceptul de calitate a vieții este ocupat de om și de ideea formării unei societăți umaniste. O calitate înaltă a vieții presupune posibilitatea dezvoltării potențialului uman, bazat pe asemenea resurse precum sunt asumptiile de bază, valorile și abilitățile. Obiectele și fenomenele valoroase, din punctul de vedere al subiectului, reprezintă scopurile și orientările sale în viață și activitate. Valorile sunt componente esențiale ale culturii organizaționale și instrumentale în determinarea, ghidarea și informarea comportamentului.

În procesul de comunicare și interacțiune, se poate ajunge la un acord cu privire la acceptarea socială și credibilitatea acțiunilor unei entități, în condițiile în care acestea sunt dezirabile și adecvate situației în cadrul unui sistem de norme și valori construite social. Valorile stau la baza politicilor, proceselor și practicilor organizaționale și sunt transmise prin intermediul acestora. Astfel, deosebit de actual este procesul de formare a valorilor, care poartă în sine potențialul necesar de dezvoltare personală, organizațională și comunitară/socială necesare pentru a asigura calitatea vieții.

La etapa actuală, cercetătorii au început să ia în considerare categoria calității vieții cât mai larg posibil, și anume, din perspectiva asigurării viabilității societății. Ei interpretează calitatea vieții ca fiind cea mai importantă componentă a idealului futurologic al dezvoltării societății, ideal care urmează să fie atins de umanitate. Să sperăm că acest ideal va fi realizat în procesul de tranziție la o etapă calitativ nouă în dezvoltarea civilizației, în care se așteaptă ca pivotul principal să nu fie banii, ci armonia nevoilor spirituale, culturale și sociale.

in the concept of quality of life is occupied by man and the idea of forming a humanistic society. A high quality of life implies the possibility of developing human potential, based on such resources as basic assumptions, values and abilities. Valuable objects and phenomena, from the subject's point of view, represent his goals and orientations in life and activity. Values are essential components of organizational culture and instrumental in determining, guiding and informing behavior.

In the process of communication and interaction, an agreement can be reached on the social acceptance and credibility of an entity's actions, provided that they are desirable and appropriate to the situation within a system of socially constructed norms and values. Values are transmitted through such mechanisms as policies and organizational processes and practices. Thus, managing by values is particularly current, which carries in itself the necessary potential for personal, organizational and community / social development necessary to ensure the quality of life.

At the present stage, researchers have begun to consider the category of quality of life as broadly as possible, namely, from the angle of ensuring the viability of society and interpret it as the most important component of the futurological ideal of the development of society, which is to be achieved by humanity. Let us make an assumption that this ideal will possibly be realized in the process of transition to a qualitatively new stage in civilizational development, in which it is expected that the main pivot will be not money, but the harmony of the spiritual, cultural and social needs of people.

BIBLIOGRAFIE

1. About Human Development. United Nations Development Programme (UNDP).

BIBLIOGRAPHY

1. About Human Development. United Nations Development Programme (UNDP).

Human Development Reports. <http://hdr.undp.org/en/humandev> (accesat la 20.07.2020).

2. About International Society for Quality-of-Life Studies. <https://isqols.org/about> (accesat la 02.07.2020).

3. About Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy. <http://www.iccv.ro/en/iccv-en/> (accesat la 02.07.2020).

4. Bălțătescu, Sergiu (2020). Către o abordare sociologică a bunăstării subiective. <https://sites.google.com/site/sergiubaltatescu/publicatii-si-rezultate-de-cercetare/1-abordarea-teoretica-a-bunastarii-subiective> (accesat la 21.07.2020).

5. Calitatea vieții în România în context european. Raport de cercetare. Institutul de Cercetare a Calității Vieții (2018). <http://www.iccv.ro/wp-content/uploads/2018/03/Raport-Calitatea-Vietii.pdf> (accesat la 14.07.2020).

6. Covey, R. Stephen (2013). *The 7 Habits of Highly Effective People*. London: Simon & Schuster.

7. Mărginean, Ioan; Marian, Vasile (coord.) (2015). *Dicționar de calitatea vieții*. București: Editura Academiei Române, 2015.

8. Flew, Antony (2006). *Dicționar de filozofie și logică*. București: Humanitas.

9. Galtung, Johan (1977). *Essays in Methodology*. Vol. 1. Methodology and Ideology. Copenhagen: Christian Ejlertsen.

10. Haybron, Dan (2011). Happiness. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2011 Edition), Edward N. Zalta (ed.). <https://plato.stanford.edu/archives/fall2011/entries/happiness/> (accesat la 20.07.2020).

11. Inglehart, Ronald; Welzel Christian (2005). *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.

12. ISO 9000:2015. Quality management systems – Fundamentals and vocabulary. <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9000:ed-4:v1:en> (accesat la 01.07.2020).

Human Development Reports. <http://hdr.undp.org/en/humandev> (accessed on 20.07.2020).

2. About International Society for Quality-of-Life Studies. <https://isqols.org/about> (accessed on 02.07.2020).

3. About Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy. <http://www.iccv.ro/en/iccv-en/> (accessed on 02.07.2020).

4. Bălțătescu, Sergiu (2020). Către o abordare sociologică a bunăstării subiective. <https://sites.google.com/site/sergiubaltatescu/publicatii-si-rezultate-de-cercetare/1-abordarea-teoretica-a-bunastarii-subiective> (accessed on 21.07.2020).

5. Calitatea vieții în România în context european. Raport de cercetare. Institutul de Cercetare a Calității Vieții (2018). <http://www.iccv.ro/wp-content/uploads/2018/03/Raport-Calitatea-Vietii.pdf> (accessed on 14.07.2020).

6. Covey, R. Stephen (2013). *The 7 Habits of Highly Effective People*. London: Simon & Schuster.

7. Mărginean, Ioan; Marian, Vasile (coord.) (2015). *Dicționar de calitatea vieții*. București: Editura Academiei Române, 2015.

8. Flew, Antony (2006). *Dicționar de filozofie și logică*. București: Humanitas.

9. Galtung, Johan (1977). *Essays in Methodology*. Vol. 1. Methodology and Ideology. Copenhagen: Christian Ejlertsen.

10. Haybron, Dan (2011). Happiness. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2011 Edition), Edward N. Zalta (ed.). <https://plato.stanford.edu/archives/fall2011/entries/happiness/> (accessed on 20.07.2020).

11. Inglehart, Ronald; Welzel Christian (2005). *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.

12. ISO 9000:2015. Quality management systems – Fundamentals and vocabulary. <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9000:ed-4:v1:en> (accessed on 01.07.2020).

13. Magee, Glen Alexander (2010). The Hegel Dictionary. London: Continuum.

14. Maslow, Abraham (2009) Motivație și personalitate. București: Editura Trei.

15. Michaelson, Juliet. et al. (2009). National Accounts of Well-being: bringing real wealth onto the balance sheet. London: the new economics foundation. <http://www.nationalaccountsofwellbeing.org/learn/download-report.html> (accesat la 22.07.2020).

16. Mărginean, Ioan; Precupețu, Iuliana (coord.) (2011). Paradigma calității vieții. București: Editura Academiei Române.

17. Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners (2015). Luxembourg: Publications Official of the European Union. https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2016/03/eu_publicadmin_toolbox_full_en.pdf (accesat la 27.07.2020).

18. Schein, Edgar H. (2004). Organizational culture and leadership. London: Jossey-Bass.

19. Scott, W. Richard (2004). Instituții și organizații. Iași: Polirom.

20. Veenhoven, Ruut (1991). "Is Happiness Relative?" In: Social Indicators Research. 24 (1991): 1-34. https://www.researchgate.net/publication/227069744Is_Happiness_Relative/link/0deec523b4b538f841000000 (accesat la 20.07.2020).

21. Хабермас Юрген (2006). Моральное сознание и коммуникативное действие. СПб.: Наука.

13. Magee, Glen Alexander (2010). The Hegel dictionary. London: Continuum.

14. Maslow, Abraham (2009) Motivație și personalitate. București: Editura Trei.

15. Michaelson, Juliet. et al. (2009). National Accounts of Well-being: bringing real wealth onto the balance sheet. London: the new economics foundation. <http://www.nationalaccountsofwellbeing.org/learn/download-report.html> (accessed on 22.07.2020).

16. Mărginean, Ioan; Precupețu, Iuliana (coord.) (2011). Paradigma calității vieții. București: Editura Academiei Române.

17. Quality of Public Administration. A Toolbox for Practitioners (2015). Luxembourg: Publications Official of the European Union. https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2016/03/eu_publicadmin_toolbox_full_en.pdf (accessed on 27.07.2020).

18. Schein, Edgar H. (2004). Organizational culture and leadership. London: Jossey-Bass.

19. Scott, W. Richard (2004). Instituții și organizații. Iași: Polirom.

20. Veenhoven, Ruut (1991). "Is Happiness Relative?" In: Social Indicators Research. 24 (1991): 1-34. https://www.researchgate.net/publication/227069744Is_Happiness_Relative/link/0deec523b4b538f841000000 (accessed on 20.07.2020).

21. Хабермас Юрген (2006). Моральное сознание и коммуникативное действие. СПб.: Наука.

Prezentat: 15.05.21

E-mail: angela.zelenschi@gmail.com

Presented: 15.05.21

E-mail: angela.zelenschi@gmail.com